

Eva Tomášková

eva.tomaskova@law.muni.cz

Fiskální stabilita v Evropě

Evropské finanční právo

Typy fiskální politiky

- **Expanzivní**
 - přímé nástroje: zvýšení vládních výdajů
 - nepřímé nástroje: snížení daní
 - výsledek: rozpočtový schodek
- **Restriktivní**
 - přímé nástroje: snížení vládních výdajů
 - nepřímé nástroje: zvýšení daní
 - výsledek: rozpočtový přebytek

Fiskální opatření

- Automatické stabilizátory
 - působí automaticky, dlouhodobě a proticyklicky, např. progresivní důchodové zdanění
 - nemají žádné nulové vnitřní zpoždění
- Diskrétní opatření
 - opatření vlády, která mají jednorázový charakter, např. změny v daňových sazbách, zavedení nových daní
 - mají časová zpoždění

Fiskální stabilita

- = udržení veřejných financí
- Je nezbytná pro hladké fungování ekonomiky
- ovlivňuje mezigenerační spravedlnost

- Rozpočet EU

- Pakt stability a růstu

Pakt stability a růstu I.

- je dohoda mezi členskými zeměmi eurozóny zacílená na koordinaci jejich rozpočtových politik
 - Země se mají vyvarovat vysokých schodků státních rozpočtů a vysokému veřejnému dluhu, neboť to by mohlo mít negativní dopad na stabilitu eura a inflaci v eurozóně.
 - Vztahuje se částečně i na země, EU, které doposud euro nepřijaly.
- Zásady:
 - schodek veřejných financí nesmí překročit 3 % HDP
 - veřejný dluh musí být menší než 60 % HDP nebo se musí snižovat
- Nedodržení stanovených podmínek:
 1. Pokud hrozí, že nějaká země nedodrží tyto podmínky, může být napomenuta EK.
 2. Pokud tyto podmínky ani poté nedodrží, musí zhotovit plán, jakým způsobem jich chce v budoucnu opět dosáhnout.
 3. Jestliže nepostupuje podle tohoto plánu, může být přikročeno k sankcím:
 - peněžní sankce ve výši 0,2–0,5 % HDP země v závislosti na závažnosti porušení dohody
 - Složení určité peněžní částky stanovené Radou, která bude zemi vrácena až začne splňovat kritéria Paktu stability
 - Před vydáním dluhopisů může být země vyzvána, aby zveřejnila veškeré údaje o emisi
 - Evropská investiční banka může být vyzvána, aby změnila svoji výpůjční politiku vůči této zemi
- Sankce se neuplatňují v případě mimořádných událostí nebo dlouhotrvající hospodářské krize. O sankcích rozhodují 2/3 hlasů Rady, dotyčná země nemá při tomto rozhodování žádný hlas.

Pakt stability a růstu II.

- Pakt stability byl některými evropskými politiky kritizován z důvodu nerespektování přirozených hospodářských cyklů
- Francie a Německo
 - Pakt významně prosazovaly
 - Zjistilo se, že pakt je nepoužitelný proti jejich schodkům (pravidelné porušování schodku VF 3 % HDP)
 - Rada Evropské unie v roce 2005 stanovila nová pravidla:
 - Zvýšil se počet možností, kdy lze překročit deficit VF 3 % HDP
 - Prodloužení období než EU přistoupí k sankcím
- Reakce: Kritika menšími zeměmi, které se snažily udržet schodky svých rozpočtů ve stanovených mezích i za cenu velkých obětí.

Vývoj fiskální stability

- Od roku 2008:
 - zvyšování veřejného dluhu v EU v souvislosti se stárnutím obyvatelstva
- Od roku 2014:
 - Míra veřejného zadlužení se mírně snižuje
 - Nutnost obnovit fiskální rezervy
 - Výrazné rozdíly mezi jednotlivými zeměmi
- 2017:
 - Více než polovina zemí EU vykazovala poměr veřejného dluhu k HDP vyšší než 60 % HDP
- 2028:
 - Budou-li plně dodržovaná fiskální pravidla stanovená v Paktu o stabilitě a růstu, žádný členský stát EU by neměl mít zvyšující se podíl dluhu k HDP.
- Matrix of the required annual fiscal adjustment under the preventive arm of the Pact
- Relationship between matrix requirements and economic cycle
 - https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/swd_2018_270_en.pdf

Posuzování fiskální udržitelnosti

- Vícerozměrný přístup:
 - Krátkodobé fiskální problémy S0
 - Určení fiskálního napětí a včasné upozornění na rizika v rámci 1 roku
 - Střednědobé fiskální problémy S1
 - Dosažení poměru dluhu k HDP ve výši 30 % do roku 2032
 - Započítává i dodatečné výdaje spojené se stárnutím obyvatelstva
 - Dlouhodobé fiskální problémy S2
 - Stabilizace poměru dluhu k HDP po neurčitou dobu včetně výdajů spojených se stárnutím obyvatelstva

Ukazatel S0

- na fiskální straně:

- rozpočtové saldo, primární saldo rozpočtu, cyklicky očištěné saldo rozpočtu, stabilizující primární saldo rozpočtu, hrubý veřejný dluh (výše a změna), krátkodobý veřejný dluh, čistý veřejný dluh, hrubé potřeby financování, změna výdajů vládních institucí, změna výdajů na konečnou spotřebu vládních institucí (vše jako % HDP) a rozdíl mezi úrokovou sazbou a tempem růstu

- na straně finanční a makroekonomické konkurenceschopnosti:

- čistá investiční pozice vůči zahraničí, čisté úspory domácností, dluh soukromého sektoru, tok úvěrů v soukromém sektoru, krátkodobý dluh nefinančních podniků, krátkodobý dluh domácností, klouzavý průměr běžného účtu za poslední tři roky (vše jako % HDP), stavebnictví (jako % přidané hodnoty), reálný efektivní směnný kurz vůči 35 obchodním partnerům založený na deflátoru vývozu (% změna za tři roky), nominální jednotkové náklady práce (% změna za tři roky), výnosová křivka, růst reálného HDP a HDP na obyvatele v PPP jako % úrovně USA

- Hodnoty ukazatele S0 nad prahovou hodnotou (0,46) v roce 2017 jsou ohroženy fiskálním napětím

- Graf: ukazatel S0 v rozdělení na dva dílčí indexy:

https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/european-semester_thematic-factsheet_public-finance-sustainability_cs.pdf

Ukazatel S1

- Prahové hodnoty:
 - Nízké riziko = Menší než 0
 - Střední riziko = 0 – 2,5
 - Vysoké riziko = Větší než 2,5
- Graf: Ukazatel S1 a jeho složky:
- https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/european-semester_thematic-factsheet_public-finance-sustainability_cs.pdf

Ukazatel S2

- Prahové hodnoty:

- Nízké riziko = Menší než 2
- Střední riziko = 2 – 6
- Vysoké riziko = Větší než 6

- Existují příklady trvalého zlepšování fiskální situace až o 2 % HDP.
- Minimum příkladů trvalého zlepšování o 6 % a více.
- Nutnost korekce vysokých nákladů spojených se stárnutím populace.
- Je možné jej rozdělit na 2 části:
 - Původní stav rozpočtu – některé země mají vysoký schodek vzhledem k úrovni jejich zadlužení a dlouhodobému růstovému potenciálu – hrozí prudké zvýšení dluhu i bez přihlédnutí k nákladům spojených se stárnutím populace
 - „náklady spojené se stárnutím obyvatelstva“ – některé země čelí většímu růstu výdajů než jiné země
- Graf Mezera udržitelnosti S2 v rozdělení:

https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/european-semester-thematic-factsheet-public-finance-sustainability_cs.pdf

Možnosti řešení

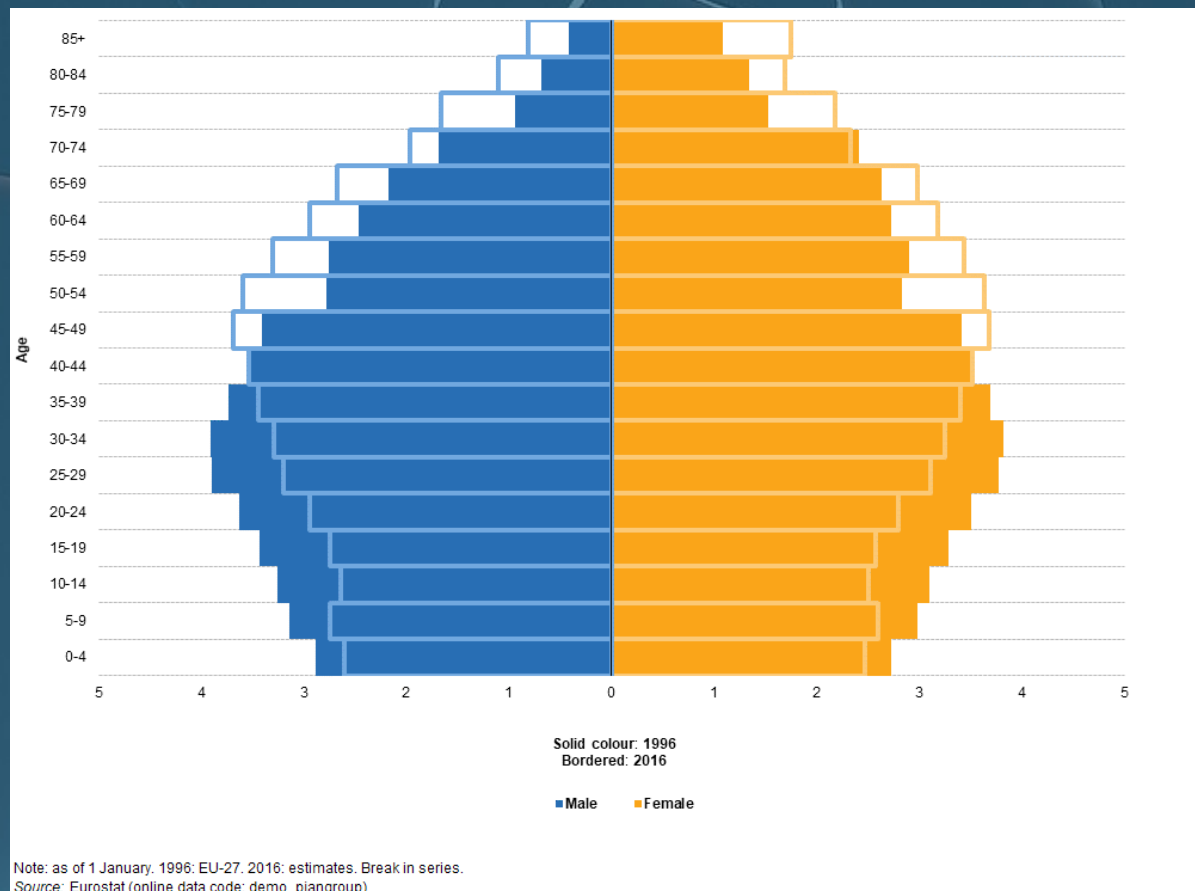
- Snížení nákladů spojených se stárnutím obyvatelstva
 - Veřejný výdaje na důchody činí 11 % HDP EU
 - Graf: Veřejné výdaje na důchody:
https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/european-semester-thematic-factsheet-public-finance-sustainability_cs.pdf
 - Výdaje na zdravotní péči činí 7 % HDP, výdaje na dlouhodobou péči činí 2 % HDP
 - Graf: Veřejné výdaje na zdravotní péči a dlouhodobou péči:
https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/european-semester-thematic-factsheet-public-finance-sustainability_cs.pdf
- Fiskální reforma

Důchodová reforma

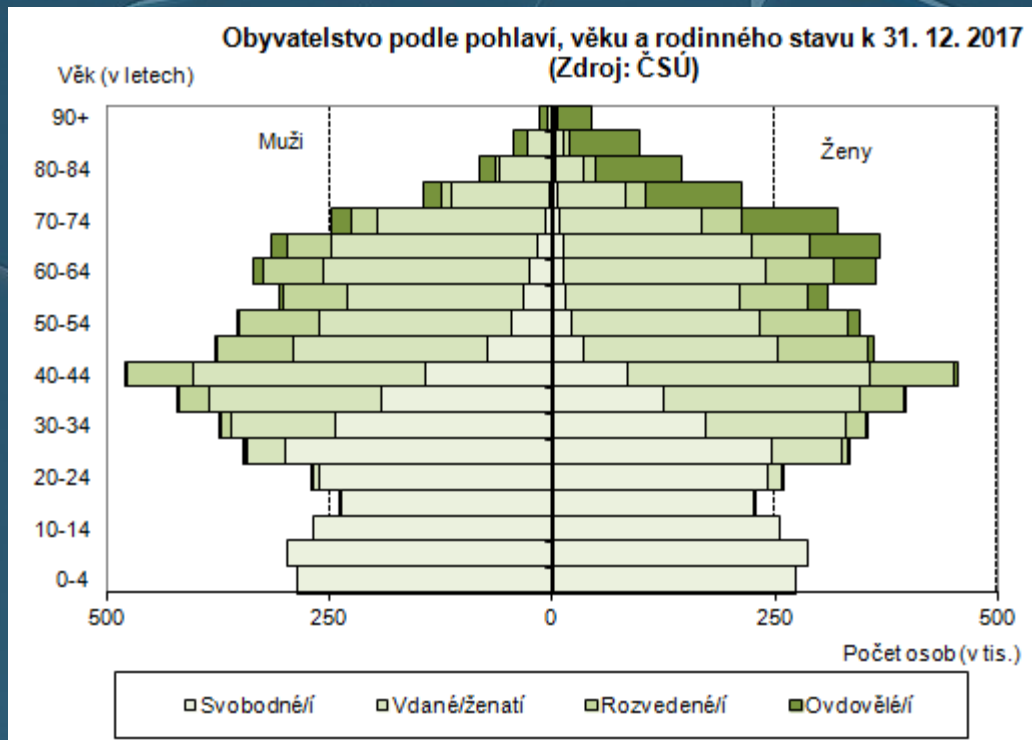
- Úprava věku pro způsobilost pro důchodovou dávku
 - Omezení systémů předčasných odchodů do důchodu
 - Zvýšení věku pro odchod do důchodu
 - Harmonizace věku odchodu do důchodu u žen a mužů
- Úprava výše důchodové dávky
 - Snížení poměru důchodové dávky (průměrný důchod v poměru k průměrné mzdě v celém hospodářství)

Populační pyramida v EU

Zdroj: EUROPA.EU Dostupné z: [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=People in the EU - statistics on demographic changes](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=People_in_the_EU_-_statistics_on_demographic_changes)

Věková struktura obyvatelstva v ČR

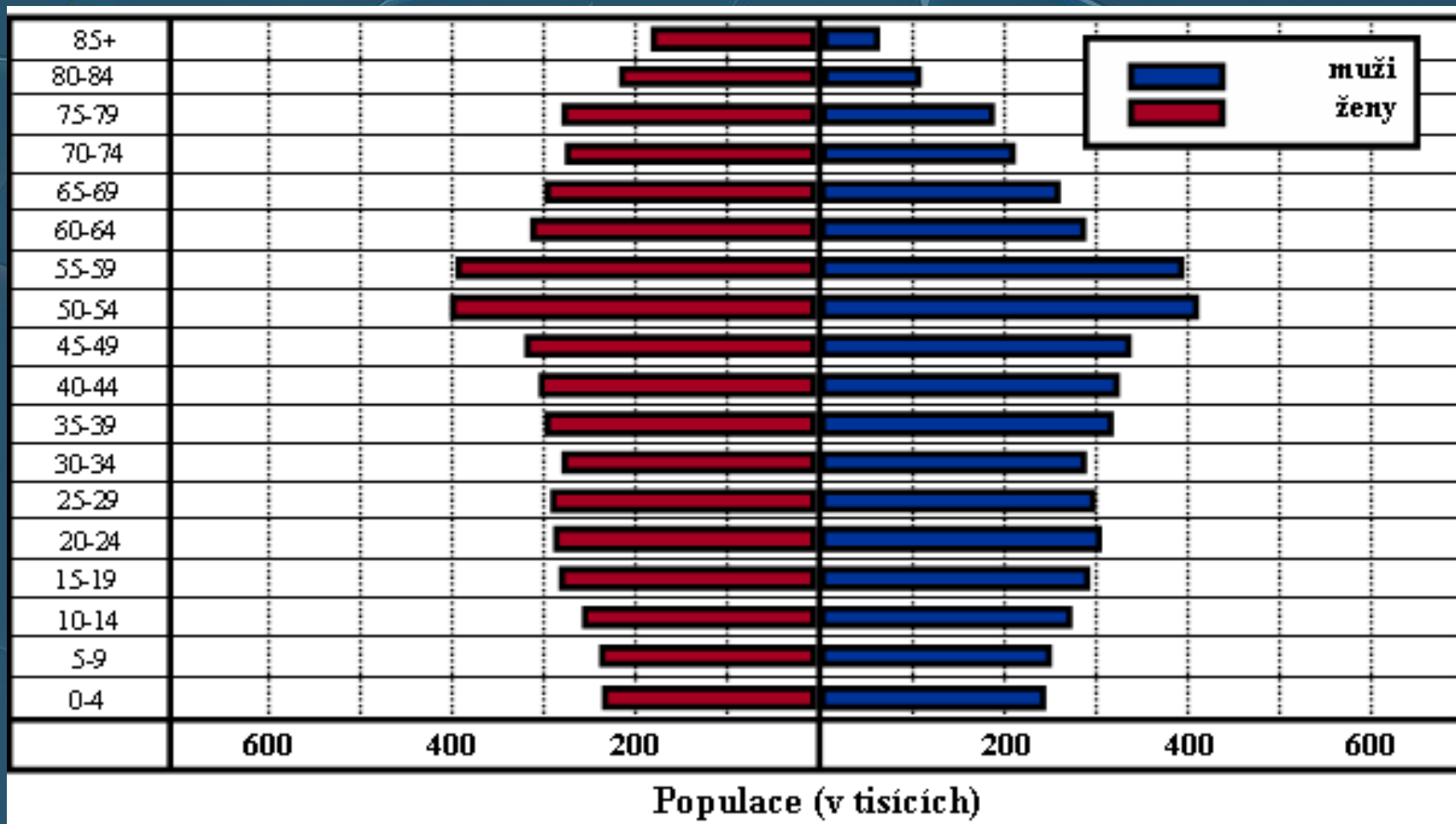

k 31. 12. 2017

Zdroj: ČSÚ, Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/gender/4-gender_obyvatelstvo

Struktura ČR podle věkových skupin a pohlaví v roce 2030

Zdroj: <http://72.14.207.104/search?q=cache:zZs2sjIL60eI:nb.vse.cz/~urbanek/VE101PPT/4temaN.ppt+%22Faktory+r%C5%AFstu+ve%C5%99ejn%C3%BDeh+v%C3%BDaj%C5%AF%22&hl=en&ct=clnk&cd=1&client=firefox-a>

Vývoj počtu poplatníků pojistného na důchodce v ČR

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
počet poplatníků na důchodce	1,83	1,86	1,88	1,91	1,86	1,75	1,75	1,75	1,74	1,75
počet poplatníků na starobního důchodce	2,47	2,51	2,53	2,56	2,49	2,20	2,15	2,14	2,13	2,13

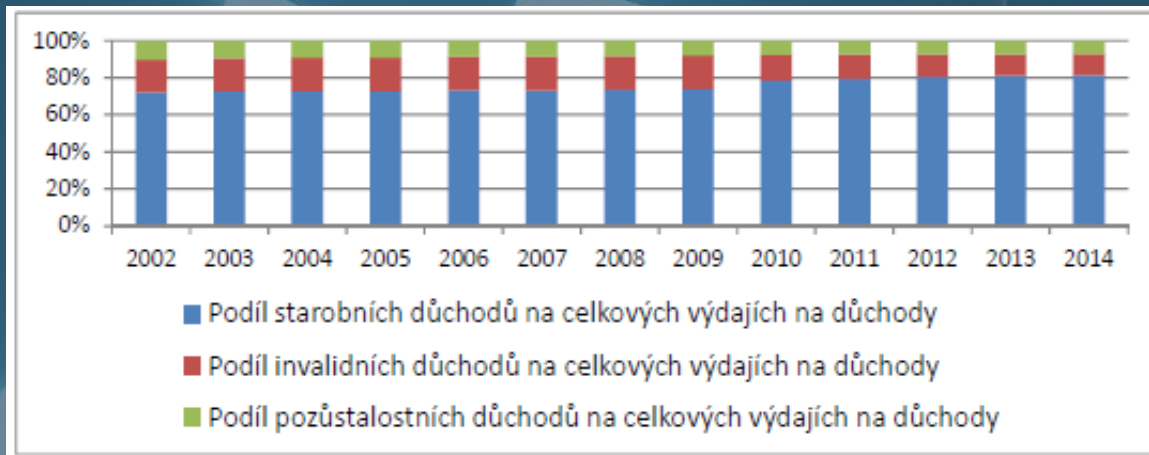
Pramen: Škoda, M. Veřejné výdaje na důchodový systém v ČR - možná zlepšení

Vývoj výdajů na dávky důchodového pojištění v ČR

- v mil. Kč

- % na celkových výdajích

Délka pobírání starobního důchodu v ČR

Rok	Průměrná délka pobírání starobního důchodu
2002	20,7 let
2004	21,3 let
2006	21,7 let
2008	22,3 let
2010	22,8 let
2012	23,3 let
2014	23,6 let

Rok	Roční výdaje na důchody (miliard korun)
2002	210
2004	227
2006	261
2008	306
2010	340
2012	368
2014	376

Pramen: Důchodová reforma [2. 10. 2016]. Dostupné z: <http://www.duchodovareforma.cz/duchodovy-system-2/neudrzitelny-i-pilir-ceskeho-duchodoveho-systemu/>

Věk odchodu do důchodu v ČR

Věk odchodu do důchodu														
R_n (rok narození)	1941	1942	1943	1944	1945	1946	1947	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954
muži	61	61+2	61+4	61+6	61+8	61+10	62	62	62	62	62	62	62	62
ženy	bezdětné	58	58+4	58+8	59	59+4	59+8	60	60+4	60+8	61	61	61	61
	1 dítě	56+8	57	57+4	57+8	58	58+4	58+8	59	59+4	59+8	60	60	60
	2 děti	55+4	55+8	56	56+4	56+8	57	57+4	57+8	58	58+4	58+8	59	59
	3-4 děti	54	54+4	54+8	55	55+4	55+8	56	56+4	56+8	57	57+4	57+8	58
	5 a více	53	53	53+4	53+8	54	54+4	54+8	55	55+4	55+8	56	56+4	56+8

Pramen: <http://www.mesec.cz/texty/starobni-duchod/>

Důchodový věk postupně zvyšuje až na 65 let pro muže a pro ženy, které:

nevychovaly žádné dítě nebo

vychovaly jedno dítě,

a dále na věk 62 až 64 let u ostatních žen podle počtu vychovaných dětí, tedy na důchodový věk stanovený pro pojištěnce narozené po roce 1968

Potřebná doba pojištění se postupně prodlužuje na 35 let

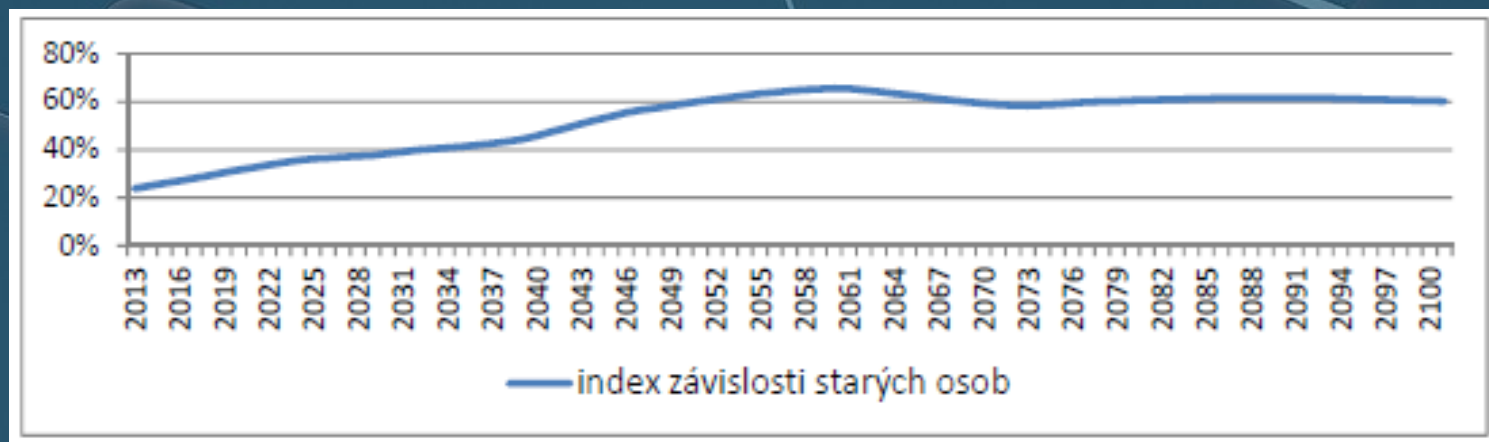

Věk odchodu do důchodu

Stát	Muži	Ženy	Stát	Muži	Ženy
Belgie	65	63	Malta	61	60
Dánsko	67	67	Německo	65	65
Estonsko	63	59,5	Nizozemí	65	65
Finsko	65	65	Norsko	67	67
Francie	60	60	Polsko	65	60
Irsko	66	66	Portugalsko	65	65
Island	67	67	Rakousko	65	60
Itálie	65	60	Řecko	65	65
Kypř	65	65	Slovensko	62	62
Lichtenštejnsko	64	64	Slovinsko	63	61
Litva	62,5	59,5	Španělsko	65	65
Lotyšsko	62	62	Švédsko	65	65
Lucembursko	65	65	Švýcarsko	65	64
Maďarsko	62	62	Velká Británie	65	60

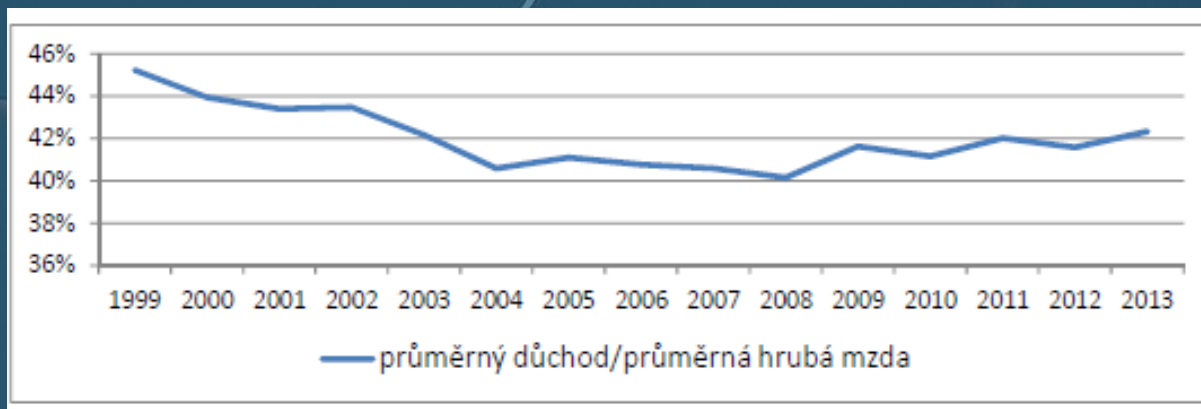
Pramen: Měšec.cz. [2. 10. 2014]. Dostupné z: <http://www.mesec.cz/clanky/kdy-pujdou-evropane-do-penze-v-letosnim-roce/>

Vývoj indexu závislosti starých osob v ČR

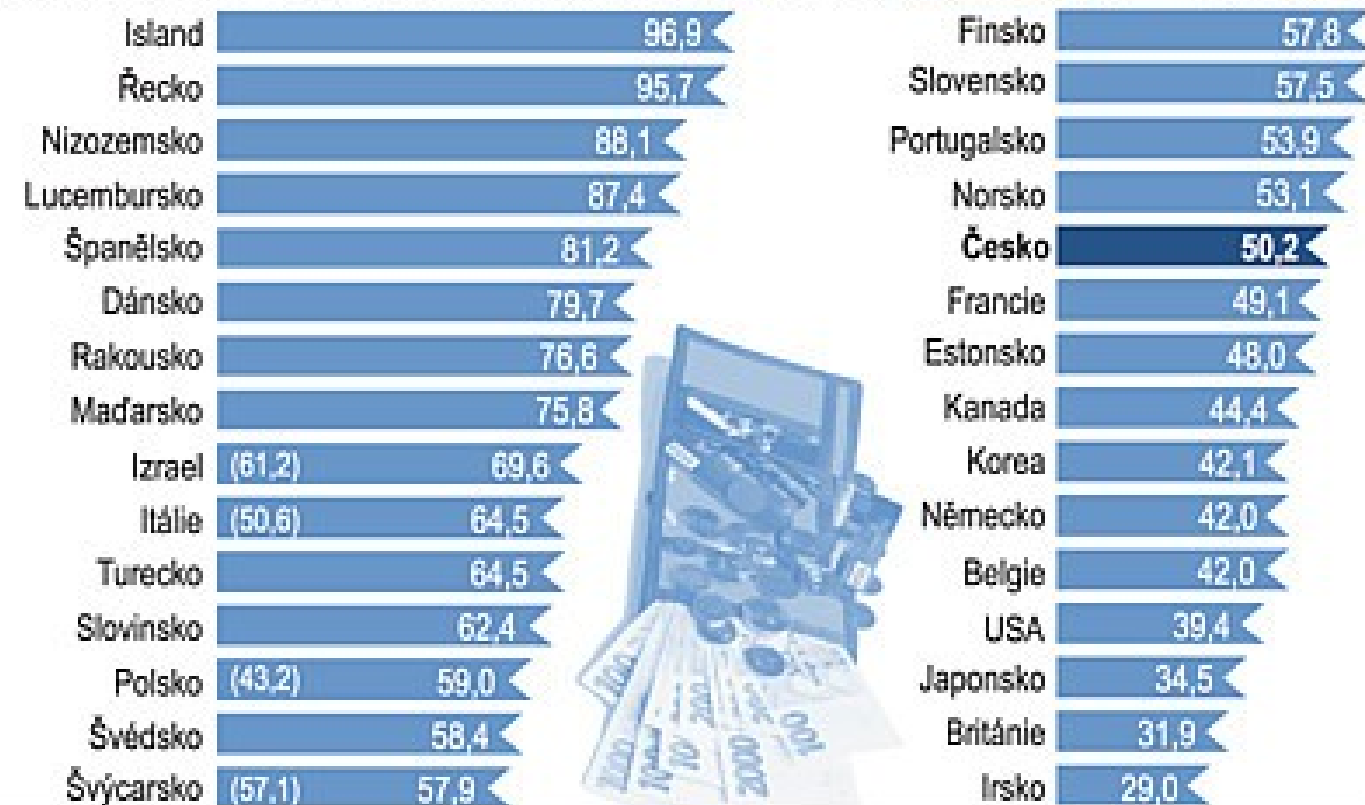
Pramen: Škoda, M. Veřejné výdaje na důchodový systém v ČR - možná zlepšení

Vývoj poměru průměrného důchodu k průměrné hrubé mzdě v ČR

Pramen: Škoda, M. Veřejné výdaje na důchodový systém v ČR - možná zlepšení

POMĚR DŮCHODU K PRŮMĚRNÉMU VÝDĚLKU v zemích OECD v procentech

zdroj: OECD

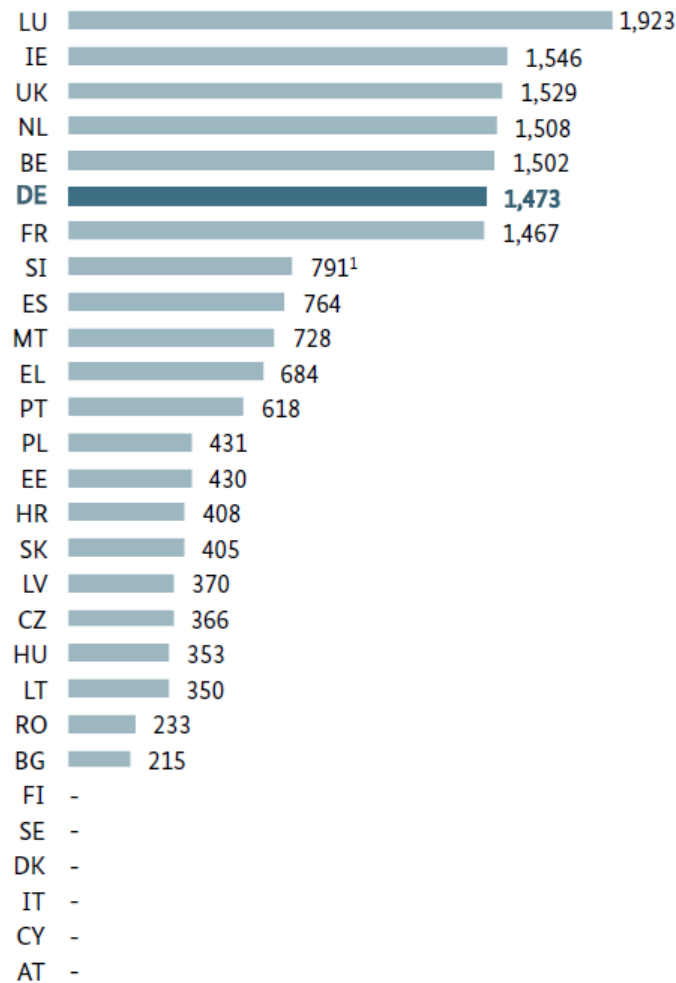
ženy (u zemí, ve kterých se hodnoty u mužů liší)

ČTK

Pramen: Rozdíl mezi penzí a platem je v ČR větší než u sousedů. Novinky.cz [2. 10. 2014]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/ekonomika/262195-rozdil-mezi-penzi-a-platem-je-v-cr-vetsi-nez-u-sousedu.html>

Minimum wage in the EU 2016

in EUR per month

¹ Value for 2015, data for 2016 not available

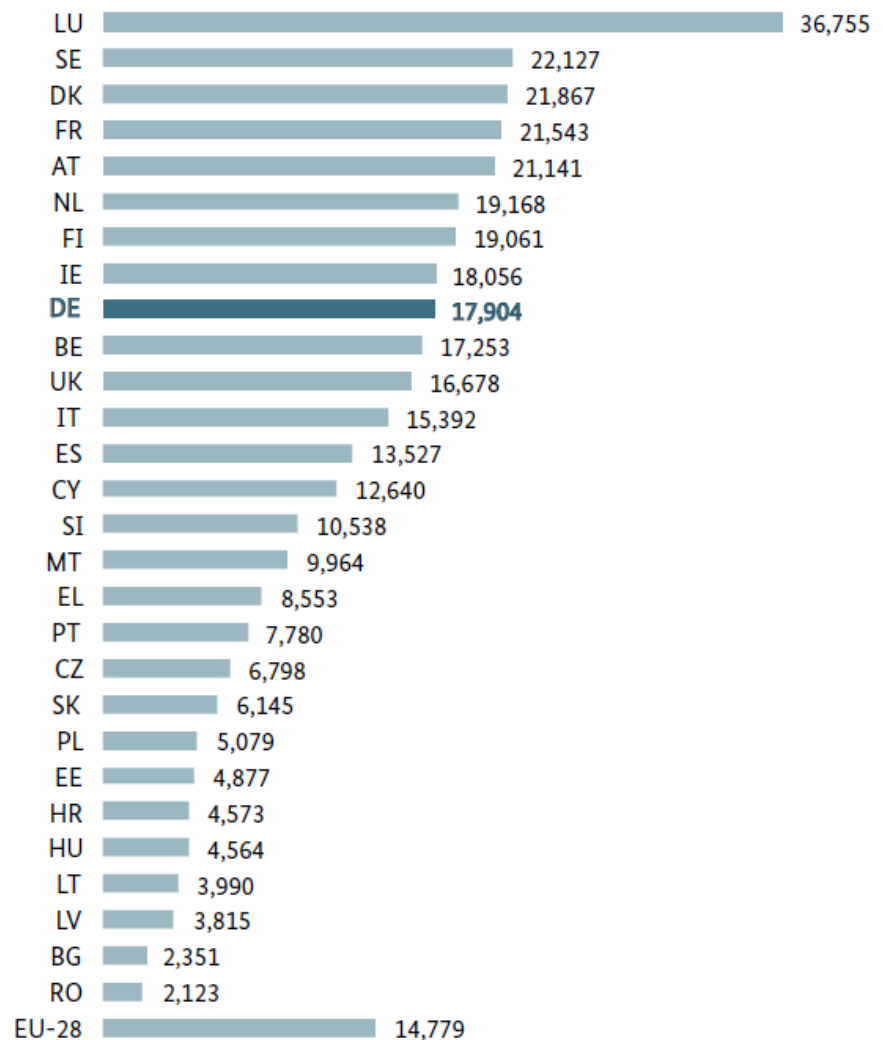
- = This country has not established a minimum wage

Data as of June 2016

Source: Eurostat

Average income of seniors over 65 in 2013

Per head of population (EUR, constant 2005 prices)

Data as of June 2016

Source: Eurostat

Total investment of pension funds in the OECD (% of GDP)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
OECD countries											
Australia	78,0	87,1	106,1	93,3	82,2	89,3	92,3	91,0	102,0	109,5	118,7
Austria	4,6	4,8	4,7	4,3	4,9	5,2	4,8	5,1	5,7	5,8	6,1
Belgium	4,3	4,1	4,3	3,2	4,0	3,6	4,1	4,5	5,0	5,7	5,8
Canada	56,4	61,4	60,7	49,9	58,7	63,1	61,8	65,5	70,9	76,3	83,4
Chile	55,6	57,5	61,0	49,8	62,0	62,6	58,0	60,1	62,2	68,1	69,6
Czech Republic	3,8	4,2	4,4	4,8	5,5	5,9	6,2	6,8	7,3	8,0	8,3
Denmark	32,9	31,6	31,6	45,9	41,9	48,3	48,4	48,5	41,7	48,0	44,9
Estonia	2,6	3,5	4,4	4,5	6,7	7,3	6,8	8,2	9,3	11,0	12,8
Finland (1)	65,7	69,0	68,1	58,2	73,5	79,1	42,4	45,4	48,4	50,7	49,4
France	0,0	0,0	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,3	0,4	0,5	0,6
Germany	4,1	4,2	4,6	4,6	5,3	5,4	5,5	6,1	6,1	6,7	6,6
Greece (2)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	0,6	0,6
Hungary (3)	8,3	9,6	10,8	9,5	13,0	14,7	3,8	3,9	3,9	4,1	4,1
Iceland	113,9	124,9	123,3	108,5	115,1	121,8	126,3	136,4	142,7	146,6	149,6
Ireland	45,8	47,4	43,9	33,9	42,6	45,4	41,6	46,0	51,0	57,0	54,0
Israel	29,4	29,2	30,3	39,4	43,6	45,4	45,9	48,3	50,2	54,6	54,5
Italy	2,7	2,9	3,1	3,3	4,0	4,4	4,7	5,4	6,0	6,7	6,9
Japan	30,8	30,2	28,7	28,6	30,2	29,2	29,9	30,5	30,9	32,3	32,0
Korea	1,6	2,6	2,7	2,8	3,3	3,7	4,1	4,9	6,0	7,3	8,2

Pramen: Global pension statistics [2. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/finance/private-pensions/globalpensionstatistics.htm>

Total investment of pension funds in the OECD (% of GDP)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
OECD countries											
Latvia	0,4	0,4	0,4	0,4	0,7	0,9	0,8	0,9	1,0	1,2	1,4
Luxembourg (4)	1,1	1,1	1,0	1,0	2,3	2,0	2,0	2,1	2,1	3,0	2,8
Mexico (5)	8,8	10,0	9,9	10,0	11,7	12,6	12,7	14,1	14,7	15,6	15,6
Netherlands	113,6	116,0	126,0	104,9	110,1	120,4	126,9	144,4	148,7	159,3	178,4
New Zealand	11,4	12,4	11,5	10,4	11,6	14,0	15,4	16,3	18,5	19,9	22,2
Norway	6,6	6,6	6,8	5,9	7,2	7,5	7,2	7,4	8,1	8,8	9,6
Poland (6)	8,7	11,1	11,9	10,9	13,3	15,4	14,6	16,8	18,3	8,8	8,0
Portugal (7)	12,0	12,7	12,7	11,3	12,5	11,0	7,5	8,6	8,9	10,1	10,1
Slovak Republic (8)	0,5	2,4	3,6	4,6	6,2	7,2	8,2	9,4	9,7	10,5	10,3
Slovenia	1,2	1,6	1,8	1,9	2,5	3,0	3,2	3,6	3,9	4,2	4,3
Spain	7,1	7,3	8,0	7,0	7,9	7,8	7,8	8,3	9,0	9,6	9,6
Sweden (9)	8,5	8,7	8,1	6,9	7,8	9,0	8,8	10,1	9,2	9,3	8,9
Switzerland	106,9	108,4	105,6	90,1	102,0	102,5	101,1	107,8	113,4	121,0	123,0
Turkey	0,7	0,7	1,2	1,5	2,3	2,4	4,1	3,8	4,8	5,5	5,5
United Kingdom	74,8	79,5	76,2	63,8	75,7	82,9	89,2	96,3	98,4	98,2	97,4
United States	74,2	76,4	77,3	59,0	69,2	73,8	71,0	73,8	82,3	82,1	79,4

Pramen: Global pension statistics [2. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/finance/private-pensions/globalpensionstatistics.htm>

Pokladní plnění státního rozpočtu (mld. Kč)

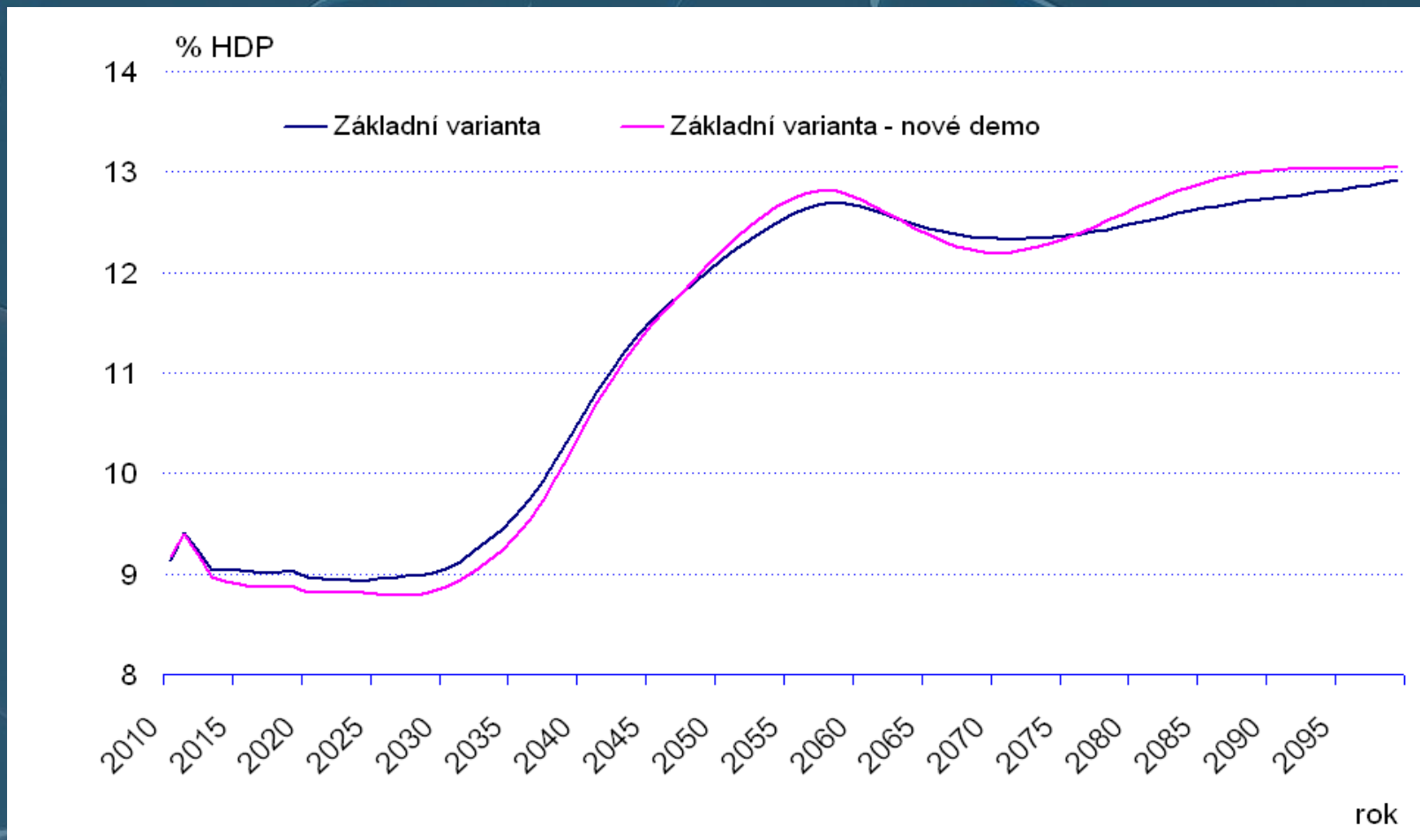
	Schválený rozpočet 2015	Skutečnost k 30.11.2015	Plnění v %
5. Pojistné na SZ, příspěvek na státní pol. zaměstnanosti	400,67	366,51	91,5
5.1. Pojistné na důchodové pojištění	356,37	325,89	91,4
Sociální dávky*****)	512,64	455,99	89,7
- důchody	394,43	354,25	90,6
- prostředky na podpory v nezaměstnanosti	10,98	7,66	72,6
- ostatní sociální dávky	67,7	59,73	87,7
- dávky státní sociální podpory	39,54	34,36	88,6

Zdroj: Ministerstvo financí [cit. 3. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2015/pokladni-plneni-leden-listopad-2015-23200>

Aktuální data:

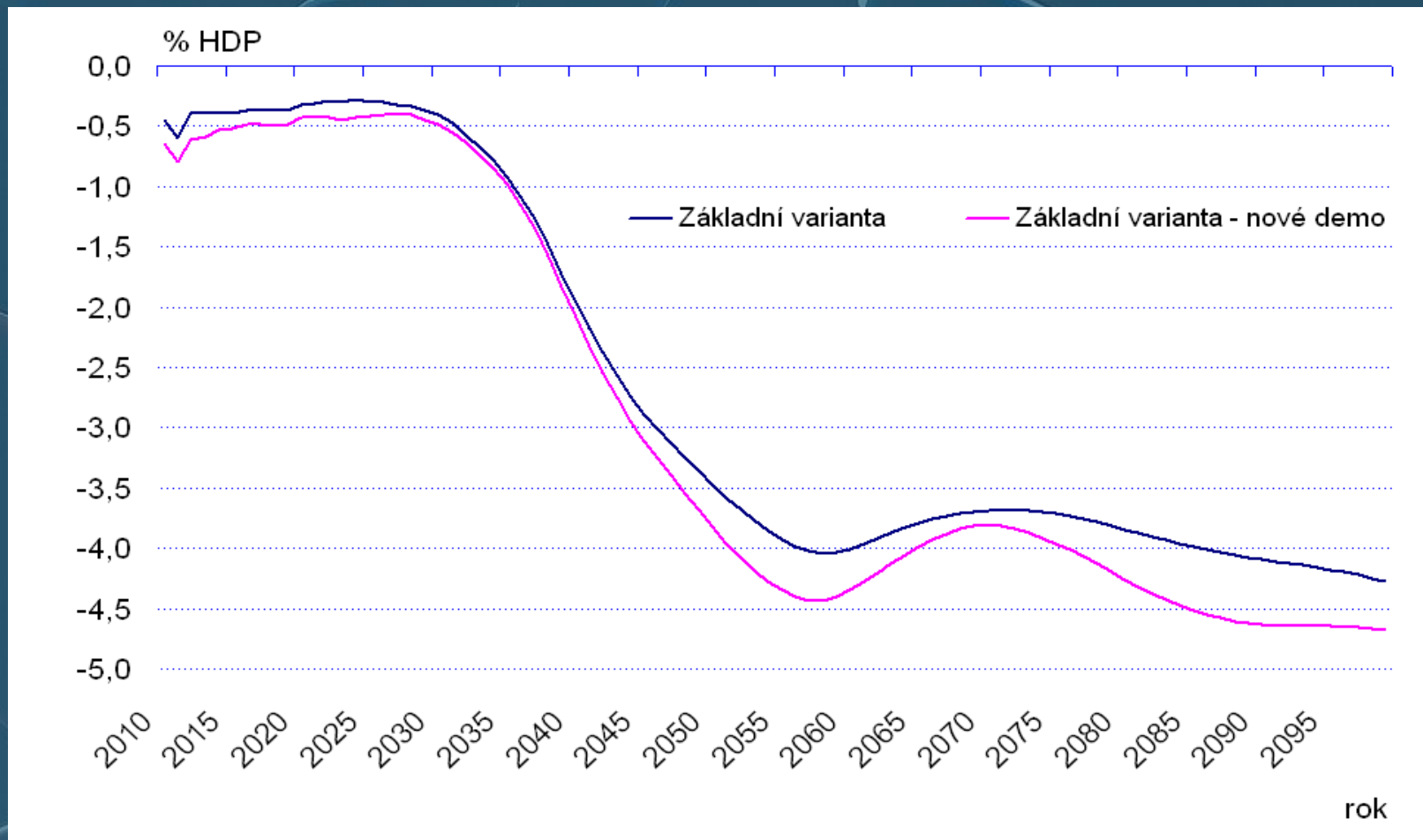
<https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2019/pokladni-plneni-sr-34201>

Výdaje na starobní důchody

Nová demografická prognóza. Ministerstvo financí. [8. 4. 2010]. Dostupné z:
http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/vf_duchod_ref_pes.html

Saldo starobních důchodů

Nová demografická prognóza. Ministerstvo financí. [8. 4. 2010]. Dostupné z:
http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/vf_duchod_ref_pes.html

Hlavní problémy sociálního pojištění

- vysoká nivelizace důchodů, která nemotivuje k vyšší ekonomické aktivitě
- vysoká míra příjmové solidarity
- nedostatečná připravenost systému na stárnutí populace
- nárůst počtu předčasných starobních důchodů v předchozích letech a s tím související stagnace reálného odchodu do důchodu
- nepřiměřeně velký rozsah náhradních dob pojištění
- nedostatečný rozvoj nositele pojištění vlivem rozpočtového uspořádání a dlouhodobého poddimenzování finančních prostředků

Pramen: Penzijní připojištění – důchodové systémy. Finance.cz. [2. 11. 2009]. Dostupné z: http://www.finance.cz/home/penzijni_pripojisteni/duchodove_systemy/situace_v_cr/

Vládní dluh zemí EU v % HDP

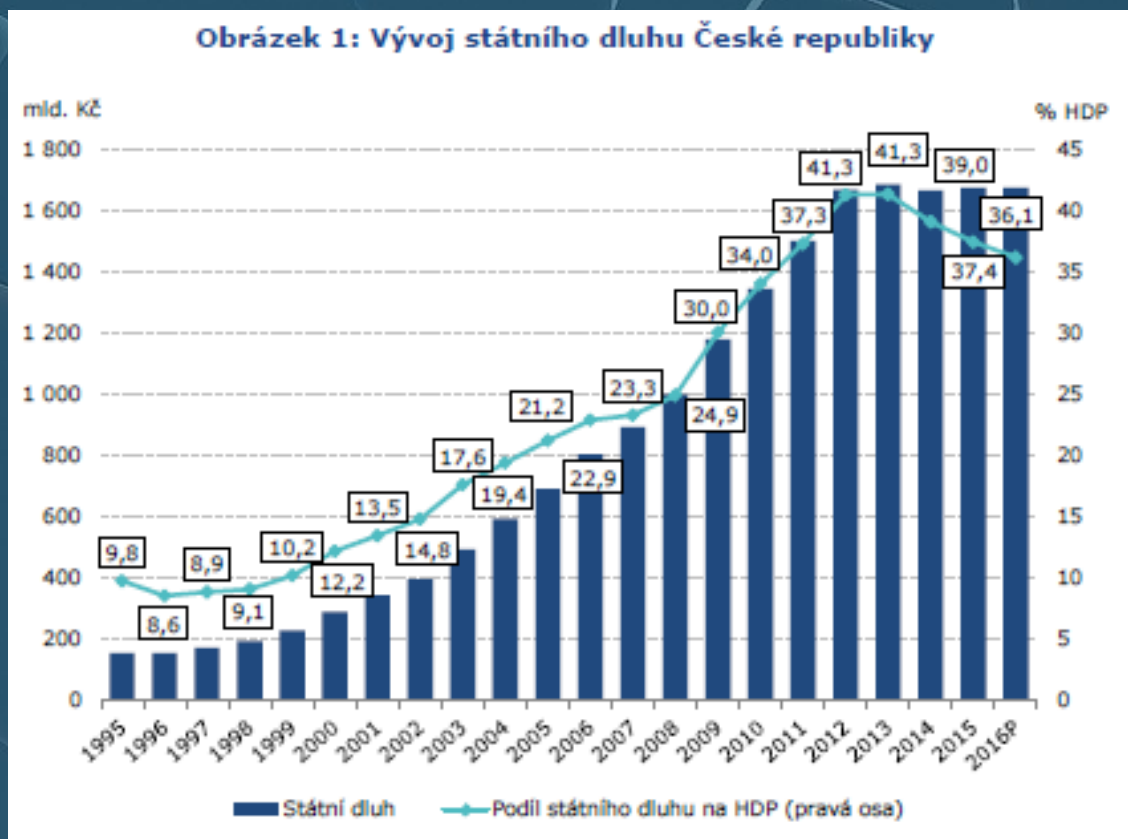
- <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=teina225&plugin=1>

Veřejný dluh v ČR

- V roce 1993 stát převzal dluh ve výši 164 mld. Kč, z toho:
 - Vnitřní státní dluh cca 92 mld. Kč (věřitelem se stala ČNB a obchodní banky)
 - Vnější dluh ve výši zhruba 72 mld. Kč.
- 90. léta - nízký podíl tzv. sekuritizace dluhu (tzn. krytý státními cennými papíry). Dnes je plně sekuritizován vnitřní dluh.
- Emitování střednědobých státních dluhopisů s dobou splatnosti 15, 10 a 11 let a úrokem cca 7 %.
- Většinu státních dluhopisů skupuje bankovní sektor a pojišťovací společnosti.
- Podíl veřejného dluhu na HDP se v posledních letech výrazně zvyšuje, podle prognózy vývoje deficitu st. rozpočtu se tento veřejný dluh v nejbližších letech ještě zhorší.

Vývoj státního dluhu

Úroky státního dluhu

mld. Kč	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Domácí dluh	37,73	41,81	37,68	44,29	43,98	43,76	42,54
Zahraniční dluh	6,87	10,19	10,84	11,19	12,76	13,75	13,16
Celkem	44,60	52,72	48,52	55,48	56,74	57,52	55,69

Zdroj: Ministerstvo financí ČR [citováno 29. 10. 2016]. Dostupný z: <http://www.mfcr.cz>

Úrokové výdaje na obsluhu státního dluhu

<https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/rizeni-statniho-dluhu/dluhova-statistika/naklady-statniho-dluhu>

Důsledky veřejného dluhu

- **Rozpočtové**
 - placení úroků z veřejného dluhu zatěžuje veřejné výdaje
 - vysoké úrokové náklady vedou v mnoha případech ke vzniku deficitu v dalším období
- **Redistribuční**
 - u vnitřního dluhu je zpravidla nominální hodnota emitovaných státních cenných papírů na krytí dluhu příliš vysoká, nemohou ji nakupovat domácnosti. Prostřednictvím úroků z veřejného dluhu je přerozdělována část finančních prostředků z veřejných rozpočtů ve prospěch bohatých subjektů.
- **Fiskální**
 - dochází k fiskální nerovnováze – zvyšováním podílu dluhu na HDP – zužuje se prostor pro působení stabilizační politiky
- **Změna struktury portfolia**
 - z portfolia soukromého sektoru se vytlačují ostatní aktiva
- **Inflace**
- **Přestoupení konvergenčního kritéria**
 - podíl veřejného dluhu na HDP nižší než 60 %.

Řešení dluhového problému

- ***využít vlivu pozitivních exogenních faktorů***
 - vyšší tempo eko. růstu než reálná úroková sazba z veřejného dluhu
 - inflace
 - zahraniční pomoci
- ***využít vlivu aktivních vládních opatření***
 - přebytek státního rozpočtu
 - mimořádné jednorázové paušální dávky z kapitálu k umoření dluhu
 - monetárním řešením
 - odmítnutí existujícího dluhu, případně úroku

Řízení státního dluhu

- <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/rizeni-statniho-dluhu/duhova-statistika/struktura-a-vyvoj-statniho-dluhu>

Státní dluhopisy dle typu instrumentu

- <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/rizeni-statniho-dluhu/dluhova-statistika/podle-typu-instrumentu/2018/statni-dluhopisy-podle-typu-instrumentu-31174>

Státní dluhopisy dle typu držitele

- <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/rizeni-statniho-dluhu/dluhova-statistika/podle-typu-drzitele/2018/statni-dluhopisy-podle-typu-drzitele-za-33000>

Účinné řešení dluhového problému zamezují

- nepopulárnost většiny opatření
- omezený časový horizont vlády
- politické tlaky

Fiskální iluze obyvatelstva

Tempo růstu veřejného dluhu

- Každý občan včetně novorozenců a důchodců dluží přibližně 166 000 Kč!
- <http://www.verejnydluh.cz/>

Koncepce reformy veřejných financí

- Hlavní cíl:
 - snižovat podíl schodku veřejných rozpočtů na HDP při dosahování sociální soudržnosti a kvality veřejných služeb
 - snížení deficitu státního rozpočtu
 - Neexistuje definice konečného cíle.

Dílčí cíle reformy veřejných financí

- Reforma zdravotního a sociálního zabezpečení
- Reforma veřejného sektoru
 - Snížení pracovníků ve veřejném sektoru
- Reforma daní
 - Stabilizovat daňové kvóty, zjednodušit daně, zefektivnit opatření proti daňovým únikům
 - Místní poplatky (daně) – především rozšíření okruhu obecních daní, např. daň z reklamy, posílit pravomoce obcí u daně z nemovitostí

Dosažení cílů

- z 1/3 růstem rozpočtových příjmů
 - DPH,
 - spotřební daně,
 - pojistné
- ze 2/3 poklesem rozpočtových výdajů
 - platy ve veřejném sektoru,
 - snížení nemocenských dávek,
 - výdajové škrty

Současný stav

- Pouze změny v právní úpravě, které neposkytnou systémové řešení
- Nedostatečné růstové impulsy
 - nedostatečná revize daní a daňových formulářů
- Mandatorní výdaje – sporadické škrty
- Přetrvává nárůst veřejného dluhu

Požadavky EU na provádění rozpočtové politiky

- Směrnice EU 2011/85 – stanovuje minimální požadavky na vnitrostátní rozpočtové rámce:
 - Rozpočtové statistiky poskytující podrobné údaje o vývoji rozpočtu
 - Numerická fiskální pravidla, která pevně stanoví kvantitativní prahové hodnoty pro rozpočtové ukazatele
 - Víceleté rozpočtové rámce – strategický rozpočtový plán
 - Nezávislé vnitrostátní fiskální instituce posuzující kvalitu rozpočtování za podmínek transparentnosti
 - Rozpočtové postupy, pomocí nichž se stanovují prognózy
- Rozpočtový pakt – závazek vyrovnaného rozpočtu během hospodářského cyklu
 - Závazný pro členy eurozóny, Bulharsko, Dánsko a Rumunsko
- Nařízení EU č. 473/2013 vyžadující sledování vnitrostátních numerických fiskálních pravidel ze strany nezávislých institucí a nezávislé zpracování makroekonomických prognóz
 - Závazný pro členy eurozóny

Implementace požadavků v členských státech

- Směrnice EU 2011/85
 - Numerická fiskální pravidla
 - všechny 28 země EU
 - Víceleté rozpočtové rámce
 - všechny 28 země EU, přičemž zahrnují min. 3 roky
 - Úroveň podrobnosti, věrohodnost příslušných opatření a míra, v jaké jsou závazné, se liší
 - Nezávislé fiskální instituce
 - V celé EU bylo zřízeno 32 takových institucí
 - Polsko nepřijalo právní předpisy za účelem zřízení fiskální rady
 - Rozpočtové postupy a prognózy
 - Ve většině zemí se na některá či veškerá hodnocení fiskálních rad vztahuje zásada „dodržuj, nebo vysvětli“ – vláda má povinnost se hodnocením řídit či vysvětlit, proč se odchyluje
- Graf: Přehled nezávislých finančních institucí v EU:
https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/european-semester_thematic-factsheet_national-fiscal-governance_cs.pdf

Děkuji za pozornost!